

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-05-29

Vår referens

Maria Chowdhury
Utvecklingssamordnare
maria.chowdhury@malmö.se

Revidering av Program för den nationella minoriteten samer

STK-2026-268

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter. Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer. Policy och program ska ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov av revidering.

Ärendet beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten samer har gått till samt vilka ändringar som föreslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen antar reviderat Program för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska att gälla från och med den 1 juli 2026.

Beslutsunderlag

- Program för den nationella minoriteten samer
- Malmö stads policy - Nationella minoriter - reviderad 2024
- Remissversion förslag på reviderat program för den nationella minoriteten samer
- Remissvar servicenämnden
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 260319 § 81
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 260323 § 31 Särskilt yttrande (SD)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Remissvar förskolenämnden
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260608 Revidering av Program för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska
- Överförmyndarnämnden beslut 260330 § 26
- Remissvar överförmyndarnämnden
- Remissvar tekniska nämnden
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 260325 § 34
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 260325 § 91 Särskilt yttrande (SD)
- Servicenämnden beslut 260318 § 48
- Remissvar miljönämnden
- Miljönämnden beslut 260325 § 79
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 260327 § 42
- Förskolenämnden beslut 260325 § 32
- Remissvar fritidsnämnden
- Fritidsnämnden beslut 260325 § 65
- Kulturnämnden beslut 260402 § 42
- Remissvar kulturnämnden
- Grundskolenämnden beslut 260325 § 51 Reservation (M)
- Remissvar grundskolenämnden
- Tekniska nämnden beslut 260324 § 68 muntlig Reservation (M)
- Remissvar valnämnden
- Valnämnden beslut 260225 § 14
- Förslag på reviderat Program för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-06-08

Kommunstyrelsen 2026-08-12

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Kulturnämnden

Miljönämnden

Servicenämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Valnämnden

Överförmyndarnämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar (STK-2015-1378) samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2016-1419).

Policy och program ska enligt beslut i kommunfullmäktige (STK-2019-1013) ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov att revidering. Översyn samt eventuell revidering ska göras av kommunstyrelsen i samråd med de nationella minoriteterna. Revidering av policy och program har skett i två steg.

Först skedde en revidering av Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, som kommunfullmäktige beslutade om i september 2024 (STK-2024-396).

Under hösten 2024 och 2025 har en översyn därefter pågått av programmen för de nationella minoriteterna: sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar. Under processen har samråd hållits med Malmöbor som tillhör dessa nationella minoriteter.

Detta ärende beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten samer (STK-2019-1015) har gått till samt vilka ändringar som föreslås i programmet.

Aktuella områden för revidering

Sedan programmet reviderades senast 2020 har Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet (STK-2020-963) antagits. Stadskontoret har därför gjort bedömningen att det finns behov av att revidera Program för den nationella minoriteten samer så att den överensstämmer med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt.

I samband med översynen av programmet har stadskontoret utifrån rättighetsbaserat arbetssätt även sett behovet att se över programmet i sin helhet utifrån klarspråk.

Stadskontoret har också sett ett behov av ett förtydligande utifrån att de nationella minoritetsspråken inte är exklusiva för en specifik nationell minoritet. För stringens gällande detta för samtliga program för nationella minoriteter, föreslås samiska läggas till benämningen; Program för den nationella minoriteten samer och de nationella minoritetsspråken samiska.

Stadskontoret har även sett behov av att förtydliga de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydliga att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Då alla Sveriges kommuner enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ha mål för sitt nationella minoritetsarbete ser stadskontoret ett behov av att Malmö stads inriktningsmål på området förtydligas. I samband med att den nya socialtjänstlagen (2025:400) trätt i kraft har även ett behov av revidering identifierats gällande äldreomsorg på samiska.

I övrigt har stadskontoret sett behov av att uppdatera programmet utifrån lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Delaktighet och inflytande i arbetet med revideringen

Den 14 januari 2025 hölls ett öppet samråd för samer gällande revideringen av programmet. De samer som deltog gavs även möjlighet att lämna skriftliga synpunkter via mejl efter samrådet. Samrådsdeltagarna var över lag positiva till utkastet till program och ser omfattande mål i programmets inriktningar.

Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter och förslag på ändringar som framkom:

- Benämna samer som urfolk i programmet.
- Lista samtliga fem samiska språk i programmet, det vill säga nordsamiska, lulesamiska, pitesamiska, umesamiska och sydsamiska. Benämna dem med samlingsbegreppet de samiska språken.
- Konkretisera hur arbetet med programmets inriktningsmål kan/ska göras för att uppnå förbättringar för urfolket samer. Efter att det tagits beslut om programmet behöver ett strategiskt och praktiskt arbete följa efter utifrån programmet ambitioner.
- För att förbättra informationsspridningen föreslås en fördjupad dialog med redan identifierade samiska organisationer och Malmöbor. Det är utmanande att nå samer i Malmö, särskilt de som inte finns med i Sametingets röstlängd.
- För att främja samisk kultur lyfts behovet av mötesplatser där samiska Malmöbor, särskilt unga vuxna, kan träffas och stärka sin kulturella identitet.
- Fjärrundervisning i de samiska språken i modersmålsundervisningen ses som en möjlig väg framåt för att få fler unga att lära sig samiska.
- Det föreslås att staden lyfter fram de samiska språkkunskaper som meriterande vid rekrytering. Malmö stad har en hög ambitionsnivå vad gäller att erbjuda äldreomsorg på samiska, men praktiska utmaningar kvarstår.

Konsultation har även skett med föreningen Samer i Syd den 20 maj 2025. Sametinget avstod från att delta i denna konsultation. Konsultationen utgick från ett nytt utkast till reviderat program utifrån de synpunkter som framkommit i samrådet. Samer i Syd var överlag positiva till utkastet till program och de föreslagna inriktningsmålen, samt de ändringar som gjorts på i det tidigare samrådda utkastet. Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som framfördes av Samer i Syd under konsultationen:

- Det är positivt att samer benämns som urfolk och listningen av de samtliga samiska språken är bra.
- Att rubrikerna som handlar om kunskapshöjning ändrats så att de syftar till att öka kunskap i stället för medvetenhet, ses som en förbättring av tidigare formulering.
- Det är bra att det framkommer ambitioner i programmet. Det är dock viktigt att det inte bara blir en pappersprodukt och att fortsatt arbete görs för att konkretisera arbetet med inriktningsmålen när programmet väl antagits.

- För att Malmö stad ska kunna möta ambitionerna i programmet, behövs insatser för att möjliggöra rekryteringen av personer med samisk språkkompetens. Det vore bra om nationella minoritetsspråk lyftes fram som meriterande vid rekrytering av personal.
- Möjligheten till samisktalande tolk bör undersökas för att ta reda på om det går att få till i praktiken när behov uppstår.
- Gällande delaktighet och inflytande borde arvodering för deltagare ske vid möten dagtid, för att täcka upp för eventuell förlorad inkomst. Samer i Syd har i övrigt flera förslag på hur Malmö stad kan arbeta vidare med delaktighet för samer och hur samisk kultur kan främjas.
- Använd Sametingets röstlängd som ett sätt för att nå ut till samer i Malmö.

I tillägg till samråd och konsultation har de fyra nationella minoriteterna kunnat ta del av programförslagen och inkomma med skriftliga synpunkter via ett webbformulär på malmo.se/nationellaminoriteter. Webbenkäten var öppen mellan den 15 februari och den 15 mars. Svaren kunde lämnas in anonymt och deltagarna kunde välja att inte ange sin e-postadress. Trots att information om enkäten spreds brett i de för Malmö stad tillgängliga kanaler, som exempelvis Malmö stads Facebook-konto och Instagram, malmo.se och Komin, inkom väldigt få svar på enkäten. Inget av enkätsvaren gällde revideringen av programmet för samer. Samer i Syd har även tillfrågats om de önskar konsultation gällande det slutliga förslaget på program, men stadskontoret har inte erhållit återkoppling i frågan. Konsultation om det slutliga förslaget har därför inte genomförts på grund av uteblivet svar.

Förslag på ändringar i programmet

Utifrån de av stadskontoret identifierade aktuella områden för revidering samt synpunkter och förslag som lyfts av samrådsdeltagare och konsultation med Samer i syd har ett utkast till reviderat Program för den nationella minoriteten samer tagits fram av stadskontoret. Synpunkter och förslag från samråd och konsultation beaktas i det reviderade programmet alternativt i det kommande arbetet med implementering av programmet.

Följande förtydliganden, uppdateringar och tillägg har gjorts i förslaget till reviderat program:

- Namnet på programmet är ändrat till Program för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska. Detta utifrån synpunkter som framkommit i samråd och vid konsultation om programmet, samt för att lyfta fram det samiska språket på samma sätt som i övriga program.

- Samer benämns till största del som urfolket samer i programmet. I de fall där urfolk lämnas utelämnas, sker detta av redaktionella skäl för att undvika upprepningar.
- Samiska är ändrat till de samiska språken, det vill säga nordsamiska, lulesamiska, pitesamiska, umesamiska och sydsamiska.
- Utifrån Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet ska Malmö stad arbeta rättighetsbaserat, vilket också förtydligas i förslaget till reviderat program.
- Förtydligande har gjorts gällande de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydligande om att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- Redaktionell genomgång har gjorts av programmet i sin helhet utifrån klarspråk. Detta innebär redaktionella ändringar som inte ändrar policyns innehåll. Syftet med dessa ändringar är att göra programmets disposition och innehåll lättare att läsa och ta till sig. Den redaktionella genomgången innefattar även rubriksättning.
- Förtydligande har gjorts av hur Malmö stad arbetar med urfolket samers rättigheter, samiska, samråd och konsultation utifrån programmet.
- Förtydligande har gjorts av programmets inriktningar genom att benämna dess arbetsområden som inriktningsmål. Inriktningsmålen har dispositionsmässigt ordnats så att de inriktningsmål som gäller urfolket samer ligger först och de som gäller samiska ligger därefter.
- De målsättningarna i programmet tidigare handlat om att ”höja medvetenhet” om den samiska minoriteten och dess rättigheter föreslås ändras till att ”höja kunskap om”.
- Inriktning för arbetet med att främja möjligheter för samiska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur har förtydligats.
- Inriktningar kring arbetet med de samiska språken har förtydligats.
- De delar som gäller äldreomsorg, har ändrats så att de stämmer överens med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk hänvisar sedan 1 juli 2025 genom 18 § dit och

anger att rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på de nationella minoritetsspråken regleras i 8 kap. 6–9 §§ socialtjänstlagen.

- En beskrivning av urfolket samer och samiska har tagits fram. Samer i Syd har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på beskrivningen och tycker att den är bra.
- Förtydligande har gjorts av uppföljningsansvaret och när revidering av programmet ska ske.

Remissinstansernas yttranden

Samtliga nämnder ombads särskilt kommentera föreslaget utkast till reviderat program för urfolket samer utifrån stadskontorets remissfrågor. Dessa var:

1. Har er nämnd några övergripande synpunkter på innehållet i det förslagna programmet för den nationella minoriteten och urfolket samer och nationella minoritetsspråket samiska?
2. Vilka möjligheter och utmaningar ser er nämnd med de ändringar som gjorts i föreslaget program?

Nedan redovisas en sammanfattning av remissinstansernas yttranden. Valnämnden har avstått att yttra sig.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar programmets intentioner och ser samtidigt möjligheter att ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida. Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av samers nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet. Arbetsmarknads- och socialnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet. Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar inriktningsmålet gällande att höja medarbetares kunskap om den samiska minoriteten och dess rättigheter enligt lag, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden välkomnar förtydligandet av stadens ansvar i förhållande till ny lagstiftning och bedömer att det reviderade programmet inte medför några förändringar i nämndens arbete avseende nationella minoriteters rättigheter. Nämnden framhåller att nationella minoriteter har olika förutsättningar och behov, vilket kräver ett differentierat och anpassat arbetssätt för att säkerställa en likvärdig tillgång till rättigheterna.

Nämnden betonar vidare att stadskontorets kompetens och etablerade samrådskanaler utgör ett viktigt stöd för nämnderna och ser behov av ett tydligare samordnande och stödjande ansvar från kommunstyrelsen, inklusive gemensamma strukturer för expertstöd, rådgivning, samråd och konsultation. Fritidsnämnden välkomnar målet om kunskapshöjning om nationella minoriteter men understryker behovet av både kompetens- och resurstöd för genomförandet. Nämnden anser även att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer.

Funktionsstödsnämnden

Nämnden välkomnar det reviderade programmet för den nationella minoriteten samer och ser positivt på att kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter har förtydligats. Det är också positivt att den samiska gruppen involverats i översynen samt att programmet genomgått klarspråksgranskning. Vidare välkomnar nämnden att arbetsgivarperspektivet tydliggjorts och att inriktning ändrats från att höja medvetenhet om, till att höja kunskap om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. För att säkerställa en likvärdig kunskapsnivå i staden bör kunskapshöjande insatser samordnas centralt inom ramen för arbete med mänskliga rättigheter.

Nämnden bedömer att det finns behov av att klargöra hur genomförandet av programmen ska ske inom ramen för stadens övergripande styrning av arbetet med mänskliga rättigheter. Ett gemensamt och samordnat förhållningssätt är av betydelse för att säkerställa en enhetlig tillämpning i stadens verksamheter. Nämnden efterfrågar därför en mer konkret styrkedja och samordning samt tydligare indikatorer och resultatmål.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden ser positivt på ett samlat och samordnat utvecklingsarbete från staden gällande de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Förskolenämnden välkomnar också förtydligandet av kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter. Förskolenämnden ser att det är positivt att det föreslagna programmet lägger en större betoning på samer som urfolk och på de samiska språken då detta ligger i linje med skrivelserna i förskolans läroplan.

Målsättningen om att höja kunskapen urfolket samer och de samiska språken välkomnas, men samtidigt bör det framhållas att det saknas undervisningsmaterial om den samiska nationella minoriteten riktat mot förskola, samt att det kan vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp. I inriktningsmål 5 föreslår förskolenämnden att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden ställer sig positiv till det reviderade programmet för den nationella minoriteten och urfolket samer och nationella minoritetsspråket samiska. Förslaget bedöms vara väl utformat i förhållande till skollagen, Barnkonventionen, Malmö stads styrdokument samt den nya lagstiftningen om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Grundskolenämnden lyfter särskilt programmets tydliggörande av konsultationslagstiftningen som en viktig grund för reellt inflytande för barn, unga och samiska organisationer.

Nämnden är även positiv till det starka barnrätts- och identitetsperspektivet, inklusive rätten till modersmålsundervisning i samiska språk, vilket ligger i linje med skolans kompensatoriska uppdrag. Vidare välkomnas satsningar på ökad kunskap om samer som urfolk, där uppmärksammandet av samernas nationaldag utgör ett konkret och betydelsefullt steg. Grundskolenämnden lyfter lärarförsörjningen i samiska som en särskilt komplex nationell utmaning. Bristen på behöriga lärare innebär behov av en flexibel och lösningsorienterad strategi, där exempelvis fjärrundervisning kan vara ett viktigt verktyg för att säkerställa elevernas lagstadgade rätt till utbildning de samiska språken. Gällande kompetenshöjning betonas att ansvaret för kompetenshöjande insatser enligt skollagen ligger hos rektor. Programskrivningar gällande fortbildning av personal bör därför medge en viss flexibilitet i genomförandet för att vara ändamålsenliga.

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det föreslagna programmet för den nationella minoriteten samer är bra och tydliggör förutsättningarna för Malmö stad och nämnden att arbeta för den nationella minoritetens mänskliga rättigheter. Nämnden påpekar vikten av att arbetet med handlingsplan för romer, planer mot rasism och program för nationella minoriteter samordnas av stadskontoret på ett systematiskt sätt inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter som en övergripande plan.

Implementering och genomförande i gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden verksamheter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Nämnden påpekar att nämndens arbete med att implementera och följa upp det reviderade programmet kommer att kräva förtydligande från stadskontoret, exempelvis genom kunskapsstöd.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till stora delar av revideringen. Klarspråksperspektivet är tydligare och stärker samtidigt programmets förankring i policyn för mänskliga rättigheter. Nämnden ser även positivt på att programmet har reviderats i syfte att överensstämma med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Nämnden har önskemål om tydliga samordnande strukturer från stadskontoret, och att nämndens respektive kommunstyrelsens roll framgår i programmet. Nämnden är positiv till kunskapshöjning om urfolket samer, men ser brist på tydlighet om under vilka former detta ska ske och följas upp. Det finns redan utmaningar i nämndens verksamheter med tillräcklig bemanning för att möjliggöra kunskapshöjande utbildningar.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser att inriktningsmålet gällande äldreomsorg på samiska språken är formulerat i enlighet med det befintliga lagkravet och att det ligger på samma ambitionsnivå, vilket är positivt. Nämnden bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet. Dessa avser dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkkrav. Möjligheterna att kartlägga och tillvarata befintlig språkkompetens begränsas dessutom av gällande regelverk kring särskilt skyddsvärda personuppgifter.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ser positivt på förslag på reviderat program för den nationella minoriteten och urfolket samer och anser det grundligt genomarbetat och väl förankrat i rådande lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk, samt lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Gällande kunskapshöjning lyfts i nämndens yttrande att i programmet önskat fokus på de nationella minoriteternas kulturer och samer som urfolk kan medföra ett behov att ta in extern kompetens om respektive minoritet och dess kultur. Att Malmö stad i samråd med samiska Malmöbor ska finna sätt att främja möjligheter för den samiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur, lyfter kulturnämnden fram som en utmaning då Malmö stad inte har rutiner för regelbundna samråd med den samiska minoriteten. Samrådsformer för frågor samråd kring samisk kultur med samiska Malmöbor behöver därför utvecklas, bland annat genom samverkan med stadskontoret.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att stadskontorets samordnande och stödjande roll behöver förtydligas i det stadsövergripande arbetet med samtliga fem minoriteter, för att bistå nämnderna med nödvändiga förutsättningar i genomförandet av reviderade program. Ett stadsövergripande sammanhållet arbete och stöd från stadskontoret stärker nämnders förutsättningar att genomföra det reviderade programmet för den samiska minoriteten – och för de andra minoriteterna. Miljönämnden har behov av stöd inom flera områden för att möjliggöra genomförandet av programmet utifrån nämndens uppdrag. De områden som lyfts är konsultation och samråd med den samiska minoriteten, samiskt språkstöd samt kunskapshöjning och kommunikation.

Servicenämnden

Servicenämnden ställer sig övervägande positiv till den föreslagna revideringen och ser särskilt positivt på att programmet har anpassats för att överensstämja med stadens policy för mänskliga rättigheter. De nya inriktningsmålen skapar även bättre struktur och styrning än tidigare versioner. Nämnden ser klarspråk som en förutsättning för ett rättighetsbaserat arbetssätt och noterar att programmen språkligt har förbättrats jämfört med tidigare versioner, men ser behov av en språklig översyn för ökad tydlighet och konsekvens.

Servicenämnden efterfrågar av en tydligare ansvarsfördelning och samordning mellan stadskontoret och nämnderna, där stadskontoret samordnar den stadsövergripande kommunikationen samt tar fram gemensamma kunskapsunderlag och utbildningsinsatser, medan respektive nämnd och förvaltning ansvarar för genomförandet inom sitt verksamhetsområde.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden stödjer programmet och de revideringar som föreslås. Stadsbyggnadsnämnden har inga synpunkter på ändringarna i programmet utan ser endast positivt på det som justerats. Möjligheterna med de ändringar som gjorts är att på nytt synliggöra de nationella minoriteter som finns i Malmö, i detta fall urfolket samer, med syfte att höja den generella kunskapen om deras rättigheter och kultur.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden tillstyrker förslaget till reviderat program för den nationella minoriteten och urfolket samer samt minoritetsspråket samiska och vill framhålla att programmet på ett förtjänstfullt sätt implementerar den nya konsultationslagstiftning som sedan den 1 mars 2024 gäller även för kommuner och regioner.

Nämnden framhåller särskilt att programmet tydligt särskiljer mellan samråd, som sker med samiska Malmöbor i staden, och konsultation, som sker med samiska organisationer och Sametinget i ärenden som kan få särskild betydelse för det samiska folket. Vidare är det mycket positivt att programmet konsekvent och genomgående använder korrekt terminologi avseende samernas dubbla status som nationell minoritet och urfolk.

Tekniska nämnden betonar att programmets skrivningar om konsultation behöver följas upp med konkreta åtgärder. För att säkerställa att nämnder och förvaltningar kan leva upp till konsultationsskyldigheten krävs relevanta kompetenshöjande insatser, tydlig samordning och en gemensam konsultationsordning för Malmö stad. Konsultationsordningen bör tydliggöra ansvar, processer, tidsramar och krav på dokumentation, fastställas av kommunstyrelsen och kommuniceras i hela organisationen.

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden delar programmets intentioner och ser möjligheter att ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning.

Överförmyndarnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida. Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av sverigefinnars nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet. Överförmyndarnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet. Överförmyndarnämnden välkomnar inriktningsmålet gällande att höja medarbetares kunskap om den samiska minoriteten och dess rättigheter enligt lag, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Stadskontorets bedömning

Eftersom samtliga fyra program för de nationella minoriteternas judar, urfolket samer, tornedalingar och sverigefinnar revideras samtidigt har stadskontoret gjort bedömningen att det finns en poäng med att programmen ska utgå ifrån samma struktur, men med justeringar utifrån respektive nationella minoritets behov. Även tjänsteskrivelserna följer ett liknande upplägg för att det ska bli lättare att följa de fyra ärendenas gång, så även denna tjänsteskrivelse gällande program för den nationella minoriteten och urfolket samer och nationella minoritetsspråket samiska.

Stadskontoret har genom att identifiera aktuella områden för revidering uppdaterat programmet så att det stämmer överens med gällande policys för mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Förtydligandet om hur programmet utgår från Malmö stads policy för mänskliga rättigheter lyfter fram kopplingen till arbetet med mänskliga rättigheter och samt policyns fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Stadskontoret menar också att den redaktionella genomgången av programmet, gör den mer lättförståelig och lättläst. Inriktningsmålen skapar tydligare inriktningar för arbetet med urfolket samers rättigheter och samiska utifrån minoritetslagstiftningen. Benämningen av samer som urfolket samer, bedöms av stadskontoret framledes kunna föranleda revidering av andra styrdokument.

Genom samråd och konsultation har samiska Malmöbor och föreningen Samer i Syd fått möjlighet till delaktighet och inflytande gällande programmets innehåll och inriktningar. Stadskontoret bedömer att de synpunkter som framkommit beaktats så långt det är möjligt i revideringen av programmet och kommer i övrigt att beakta övriga inkomna synpunkter och förslag i det kommande utvecklingsarbetet inom området. Delaktighet här även möjliggjorts via en webbenkät på malmo.se. Mot bakgrund av det låga antalet inkomna enkätsvar bedömer stadskontoret dock att underlaget från enkäten inte är tillräckligt för att motivera förändringar i programförslaget.

Majoriteten av nämndernas remissyttranden är positiva till programförslaget och dess innehåll. Den språkliga genomgången utifrån klarspråk välkomnas av nämnderna och så även kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet och rättighetsbaserat arbetssätt. Specifikt för förslaget gällande programmet för urfolket samer, lyfts tillägget och förtydligandet kring konsultationslagstiftningen gällande urfolket samer samt urfolkstatusen genom att benämna samer som urfolket samer samt benämningen av samiska som samiska språken som positivt.

Arbetsmarknads- och socialnämnden och överförmyndarnämnden lyfter i sina remissyttranden att revideringen saknar en tydlig uppföljning av programmets effekter, vilket enligt nämnderna försvårar möjligheten att bedöma förändringarnas ändamålsenlighet över tid. Stadskontoret noterar dessa synpunkter och ser att behovet av en mer systematisk uppföljning är relevant att beakta i den fortsatta utvecklingen av arbetet med programmets genomförande och uppföljning.

Utifrån nämndernas remissyttranden finn en mindre ändring som behöver göras i samtliga fyra programförslag. Stadskontoret bedömer även att en ändring gällande benämningen av de samiska språken behöver göras i programförslaget för den nationella minoriteten och urfolket samer och nationella minoritetsspråket samiska. De

flesta av nämndernas önskemål om förtydliganden om ansvar, samordning och stöd ser stadskontoret kan hanteras inom ramen för det fortsatta samordningsarbetet.

Nedan följer en beskrivning om stadskontorets förslag på ändring i samtliga fyra programförslag utifrån nämndernas remissyttranden. Avslutningsvis redovisas stadskontorets förtydliganden avseende konsultation och samråd, samiska samt samordning och stöd i programmets genomförande.

Förslag på ändring i samtliga fyra program

Förskolenämnden föreslår en ändring inriktningsmål fem, med rubriken ”Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas”. Förskolenämnden önskar att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag. Fritidsnämnden lyfter å andra sidan att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer. Eftersom önskemål om att lägga till övriga skolformer varken framförts av grundskolenämnden eller gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, gör stadskontoret bedömningen att föreslå ändring av inriktningsmålet utifrån förskolenämndens förslag. Stadskontoret föreslår att inriktningsmål fem ska ändras att lyda enligt nedan i samtliga fyra program:

”5. Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas

Malmö stad ska i samråd med barn och unga utveckla hur samiska barn och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet kan beaktas i stadens verksamheter.”

Stadskontoret bedömer att denna formulering ger möjlighet att arbeta bredare med inriktningsmålet utan att begränsa de verksamheter som är relevanta för inriktningsmålet innan samråd genomförts med barn och unga.

Förslag på ändring i programmet för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska

Stadskontoret har uppmärksammat en bristande konsekvens i benämningen av samiska i det programförslag som har skickats ut på remiss. I remissversionen benämns samiska inte genomgående som de samiska språken.

Stadskontoret bedömer därför att det finns behov av att göra en ändring avseende benämningen av de samiska språken i programförslaget. Programmet föreslås benämnas ”Program för den nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska”. I löptext föreslås benämningarna ”de nationella minoritetsspråken samiska” alternativt ”de samiska språken” användas.

Stadskontorets förtydliganden

Avslutningsvis följer nedan stadskontorets förtydliganden gällande samråd och konsultation, samiska språken samt nämndernas önskemål gällande förtydliganden om

ansvar, samordning och tillgång till stöd i genomförandet av programmet.

Samråd och konsultation

Tekniska nämnden framhåller särskilt att programmet tydligt särskiljer mellan samråd, som sker med samiska Malmöbor i staden, och konsultation, som sker med samiska organisationer och Sametinget i ärenden som kan få särskild betydelse för det samiska folket. Tekniska nämnden betonar att programmets skrivningar om konsultation behöver följas upp med konkreta åtgärder. För att säkerställa att nämnder och förvaltningar kan leva upp till konsultationsskyldigheten krävs relevanta kompetenshöjande insatser, tydlig samordning och en gemensam konsultationsordning för Malmö stad.

Kulturnämnden lyfter fram samråd som en utmaning då Malmö stad inte har rutiner för regelbundna samråd med den samiska minoriteten. Samrådsformer för frågor samråd kring samisk kultur med samiska Malmöbor behöver därför utvecklas, bland annat genom samverkan med stadskontoret. Flera av nämnderna lyfter behovet av stöd kopplat till samrådsformer och konsultation i sina remissyttranden. Stadskontoret bedömer att samrådsformer för urfolket samer med fördel tas fram i dialog med förvaltningarna. Utgångspunkten för utformningen av samrådsstruktur bör vara de frågor som samiska Malmöbor själva lyfter som särskilt angelägna. När det gäller konsultation bedömer stadskontoret att det i nuläget inte är ändamålsenligt att ta fram en egen konsultationsordning för urfolket samer i Malmö stad. Programförslaget hänvisar därför till det stödmaterial om konsultation som tillhandahålls för kommuner och regioner via Sametingets webbplats. Samtidigt behöver stadskontoret, inom ramen för samordningen av programmet, hantera frågan om Malmö stads konsultationsskyldighet i dialog med berörda förvaltningar.

Samiska språken

Förskolenämnden ser att det är positivt att det föreslagna programmet lägger en större betoning på samer som urfolk och på de samiska språken då detta ligger i linje med skrivelserna i förskolans läroplan. Samtidigt framhåller förskolenämnden att det saknas undervisningsmaterial om den samiska nationella minoriteten riktat mot förskola, samt att det kan vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden lyfter även utmaningar kopplat till äldreomsorg på samiska och bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet. Dessa avser dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkkrav.

Även grundskolenämnden lyfter lärarförsörjningen i samiska som en särskilt komplex nationell utmaning. Bristen på behöriga lärare innebär behov av en flexibel och lösningsorienterad strategi, där exempelvis fjärrundervisning kan vara ett viktigt verktyg för att säkerställa elevernas lagstadgade rätt till utbildning de samiska språken. Fritidsnämnden och miljönämnden lyfter behovet att språkstöd gällande samiska i genomförandet av programmet. Stadskontoret delar uppfattningen om utmaningen med att rekrytera personal med språkkompetens i samiska och ser med fördel att rekryteringsutmaningen kan lyftas i dialog med förvaltningarna utifrån stadskontorets samordnande roll i arbetet med programmet.

Ansvar, samordning och tillgång till stöd

De yttranden som inkommit från stadens nämnder visar en bred samsyn kring behovet av att stärka programmets genomförbarhet genom förtydliganden gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd.

I flera yttranden lyfts behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen, stadskontoret och stadens nämnder. Nämnderna efterfrågar särskilt klarhet i:

- stadskontorets roll i att samordna, stödja och följa upp det stadsövergripande arbetet
- kommunstyrelsens ansvar för övergripande styrning och gemensamma strukturer
- nämndernas ansvar för genomförandet inom respektive verksamhetsområde.

Flera nämnder betonar även behovet av en mer sammanhållen och systematisk samordning av stadens arbete med nationella minoriteter. Detta gäller såväl samordning mellan olika styrdokument inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter som samordning av samråds- och konsultationsprocesser.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden framför i sitt yttrande att implementering och genomförande av programmen för nationella minoriteter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Stadskontoret bedömer att det i dagsläget inte vore möjligt att samla samtliga fem nationella minoriteter i ett program eftersom samordningsansvaret är delat. Kommunstyrelsen har ansvaret för samordningen av arbetet med de nationella minoriteterna judar, urfolket samer, sverigefinnar och tornedalingar, medan kulturnämnden ansvarar för samordningen av den nationella minoriteten romer. I ärendet för genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering (STK-2025-834) föreslås samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer överflyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen.

Beslutar kommunfullmäktige i enlighet med förslaget ser stadskontoret att ett gemensamt program i framtiden möjligtvis skulle kunna vara ett sätt att organisera styrningen på området. Stadskontoret vill dock framhålla att nationella minoriteters skilda förutsättningar och behov fortsatt behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Av inkomna yttranden framgår även att en tydlig majoritet av nämnderna efterfrågar ökat och samordnat stöd avseende kunskapshöjning, utbildning och kompetensutveckling inom området nationella minoriteter. Stadskontoret bedömer att dessa behov kan bemötas genom vidareutveckling och samordning av befintligt stöd på Malmö stads plattform för mänskliga rättigheter samt utveckling av utbildningar på Malmö stads utbildningsplattform.

Grundskolenämnden understryker i sitt yttrande att rektor enligt skollagen ansvarar för beslut om kompetenshöjande insatser utifrån den enskilda skolans behov.

Programskrivningar om fortbildning av personal bör därför enligt grundskolenämnden medge en viss flexibilitet i genomförandet för att vara ändamålsenliga. Stadskontoret bedömer att formuleringarna om kunskapshöjning i programförslaget är generellt hållna och därmed inte inskränker rektorers beslutsfattande gällande kunskapshöjande insatser.

Stadskontoret bedömer att synpunkterna gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd inte föranleder ändringar i förslaget till program för nationella minoriteten och urfolket samer och de nationella minoritetsspråken samiska, men ser utifrån nämndernas yttranden ett behov av att bemöta nämndernas behov i det kommande arbetet med stadskontorets samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken.

Stadskontoret ser ett behov av att ha ett större fokus på att utveckla och leda uppföljning och analys av kommunens verksamheter framöver. Vidare behövs en utvecklad uppsikt över grunduppdragen och förtydligande av stadskontorets position där stadskontoret ska rikta, utmana och förstärka utvecklingskraften i staden.

Vad gäller nämndernas önskemål om förtydliganden i relation till ansvar för och samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken, bedömer stadskontoret att förvaltningarnas roll i genomförandet av programmen samt formerna för stadskontorets samordning, stöd och uppföljning, behöver tydliggöras över tid.

Arbetet med att utveckla stadskontorets uppsikt över grunduppdragen och förtydligandet av stadskontorets position bedöms kunna bidra till ökad klarhet i ansvarsfördelning och styrning. Stadskontoret bedömer även att det kommer att bidra till stärkt uppsikt och bättre samordning av stadens arbete med nationella minoriteter

och nationella minoritetsspråk, i linje med de synpunkter som framförts av stadens nämnder.

Ansvariga

Isabelle Henningsson Nämndsekreterare

Ana Maria Deliv Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör